

Čo sa skrýva za obviňovaním a tvrdohlavosťou u človeka s Alzheimerovou chorobou?

Metóda Validácie® Naomi Feil v praxi

Mária Wirth

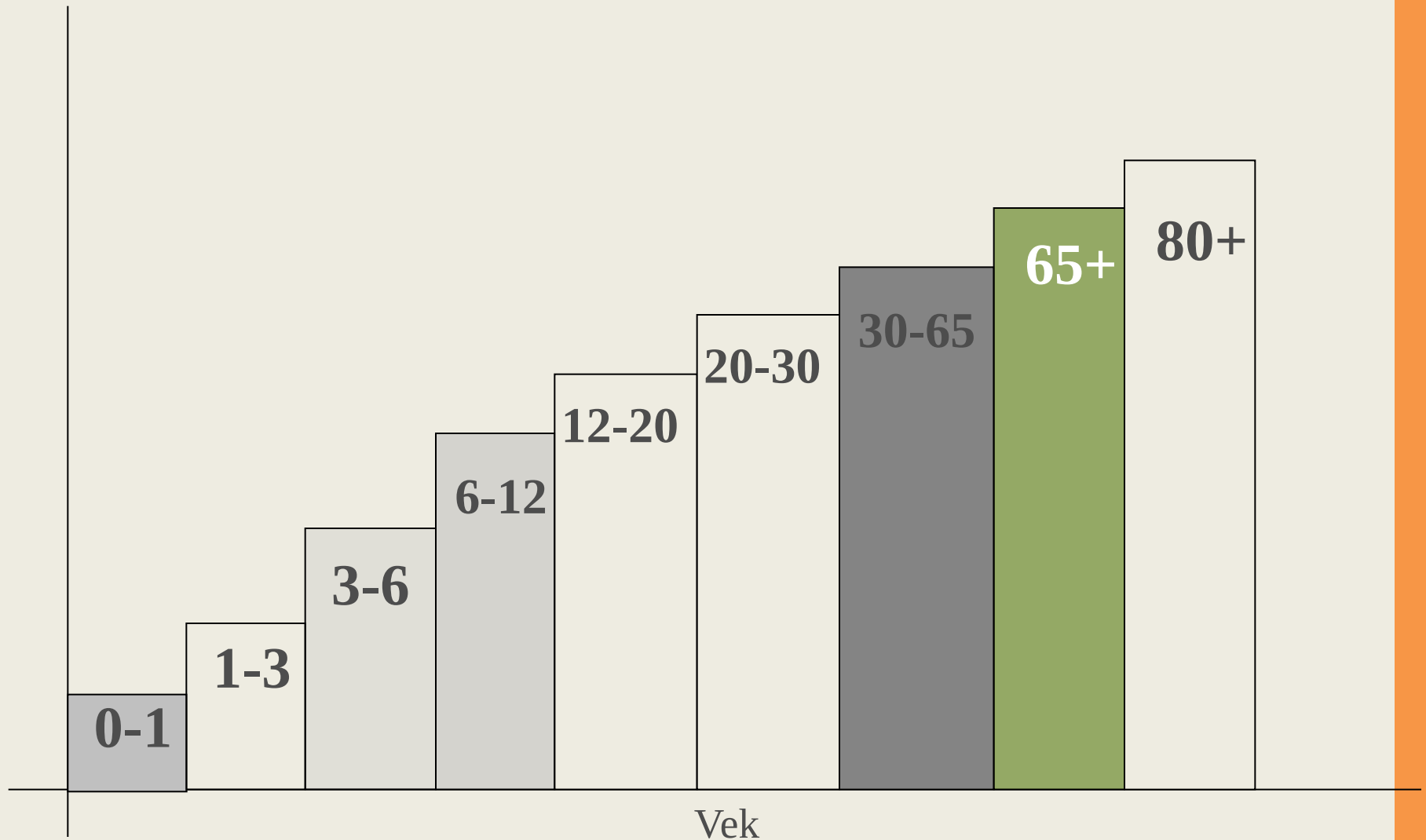
www.alzheimer-validacia.sk

2017

Životný príbeh = staroba= demencia?
alebo len snaha o získanie
vnútornej rovnováhy?

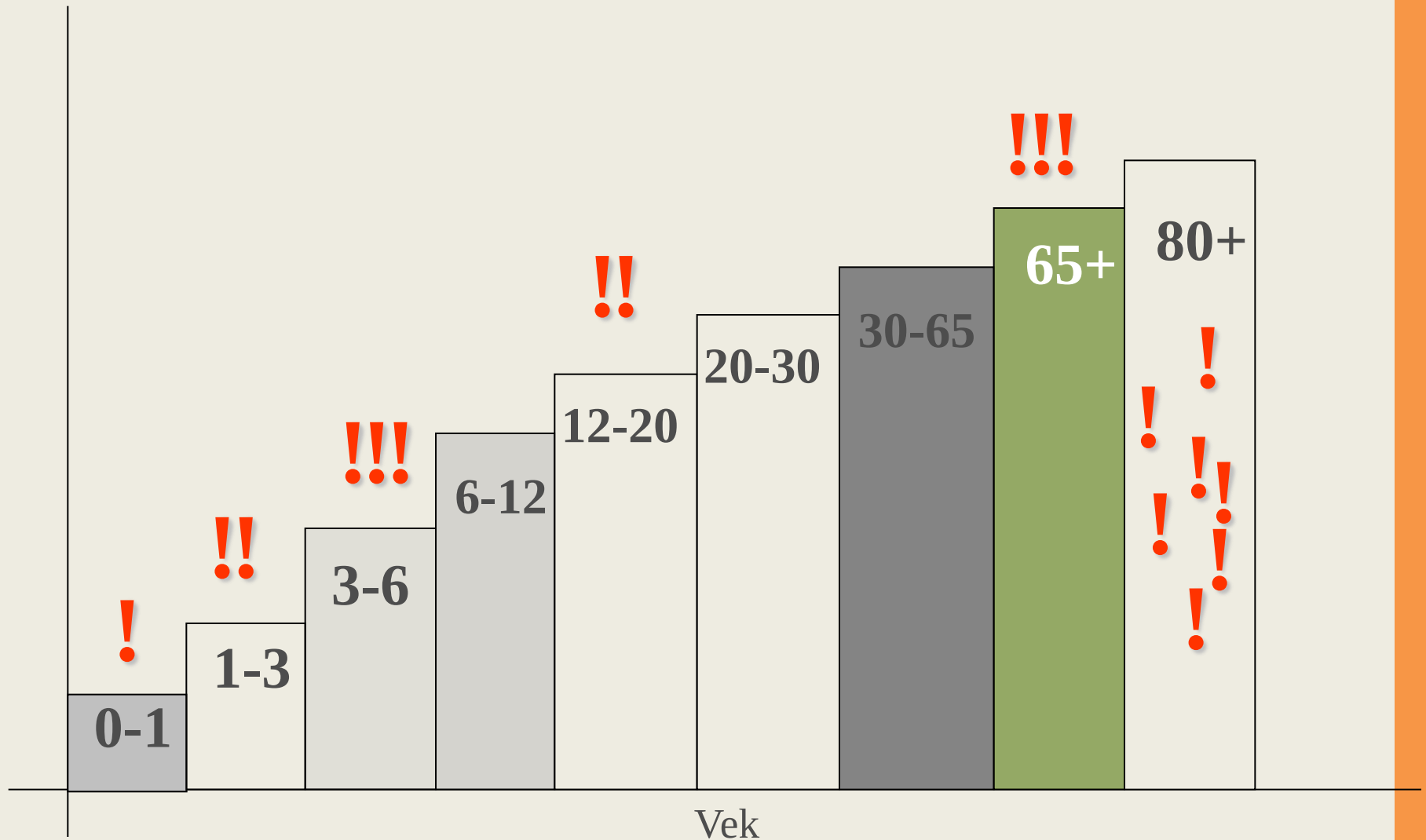

V každom období života sa musíme naučiť vyrovnávať sa so „zmenami“, ktoré život prináša

V každom období života sa musíme naučiť vyrovnať sa so „zmenami“, ktoré život prináša

Vysoký vek

Spracovávanie vs. vegetovanie

pokojnú zomieranie

Stav dezorientácie: nedostatočná orientácia, dezorientácia, opakujúce sa pohyby, vegetácia

I. Fáza dezorientácie „Nedostatočná orientácia“

Telesná charakteristika pri nedostatočnej orientácii

- Jasný a na cieľ zameraný pohľad, krátke udržanie očného kontaktu,
- často stuhnutý postoj,
- pohyby v miestnosti (aj na vozíčku alebo s chodítkom) sú stabilné, precízne a cielené,
- svaly na tvári a postave sú napnuté,
- sánka je často predsunutá,
- prsty a ruky sú často v pozícii ukazovania, paže sú často prekrížené,
- rovné napnuté pery,

Telesná charakteristika pri nedostatočnej orientácii

- možné je plytké dýchanie,
- zvuk hlasu je čistý, často ostrý, plačlivý, prenikavý,
- často siaha za kabátom, palicou alebo taškou,
- kognitívne danosti sú intaktné, disponuje schopnosťami kategorizovať, má predstavu o čase,
- vie čítať, písať, počítat, používa správne slová,
- relatívne malé zhoršenie zraku, sluchu, hmatu, mobility.

Psychologická charakteristika pri nedostatočnej orientácii

- Musia vyjadrovať potlačené emócie,
- lipnú na realite,
- chcú chápať a byť pochopení,
- dokážu hrať podľa pravidiel,
- príležitostne sú si vedomí svojej dezorientácie,
- zakrývajú zmätenie konfabuláciou (vymýšľajú si príbehy, aby vyplnili prázdno v spomienkach),
- počujú, vidia, hovoria a pohybujú sa pomerne dobre; načúvajú,
- bránia sa zmenám,
- zakrývajú pocity (samotu, hnev, strach, sexuálne prania),

Psychologická charakteristika pri nedostatočnej orientácii

- obviňujú iných, keď sa ich straty zväčšujú,
- nemôžu dosiahnuť náhľad na príčiny svojho konania,
- chcú, aby im nejaká autorita pomáhala (validovala: z personálu, priatelia, príbuzní, lekári a pod.),
- reagujú s hnevom na tých, ktorých nemôžu alebo nechcú mať pod kontrolou,
- odmietajú dotyky a intimitu, nechcú prejsť svoju zraniteľnosť,
- dodržia svoju intímnu sféru, neviditeľný kruh, ktorý si zachováva každý človek; cítia sa v hraniciach približne 50 cm bezpečne, keď ich nikto neporuší.

Kazuistika: pani Mária

Životný příběh

- **Příloha 3 Životný příběh a základní chování**
- **Jméno validované osoby:** Paní Marie
- **Informace o osobě:** paní Marie, 91 let, žena, narozená 1925

Životný príbeh

Průběh života

- Žila ve spořádané rodině, měla 4 sourozence, rodiče je od mala vedli k víře evangelické, bydleli v Karviné. Má základní vzdělání.
- **Ve 14 letech**, v období války byla i se svou sestrou odvedená do Německa, kde pracovala na statku u sedláka – běžné práce na statku a na poli – byla to velmi namáhavá práce, byla tam přes rok. Po návratu zpět domů pracovala na panském statku.
- Jako mladá 18ti letá se vdala poprvé a mněla jednoho syna – spolu s manželem nevedly dobrý život, z vojny se už k ní nevrátil – rozešli se.

Životný príbeh

Průběh života

- **Po rozchodu s prvním manželem** bydlela i se synem u rodičů. Rodiče ji velmi pomáhali, měla je ráda, oba pracovali na šachtě. Zemřeli relativně mladí kolem 60 let.
- **Její syn zemřel** mladý (sáhl si na život)
- Mněla jen **základní vzdělání** proto brala práci jaká se ji naskytla.
- **Po zlomenině ramene** ji vnučka přesvědčila, aby šla do domova, že už to sama nezvládne.

Životný příběh

Průběh života

- Paní Marie měla 12 let podanou žádost na městském úřadě o místo v domově důchodců. Nechtěla, aby se o ni rodina musela starat.
- **Informace o zdravotním stavu:** Diabetik na inzulinoterapii 4 x denně, psychiatrické léky nebere.

Životný príbeh

Typické znaky v chováni v súčasnosti:

- opatrná na své věci, velmi citlivá ale i urážlivá.
- časté a neoprávněné stížnosti ze ztráty osobních věci a také peněz, stěžuje si na její sousedku co bydlí vedle ní v pokoji, že celou noc svítí a chodí po pokoji a ji to ruší. Zajíma se kdo bude platit tu elektřinu. Vztah s personálem se snaží udržovat dobrý, ale je velmi opatrná a podezřívavá.

Typické emocionální chování: při obviňování ze ztráty – emocionální výbuch hněvu, zlosti, pláč

Fáze zpracování: 1. fáze nedostačující orientace – často nešťastní

Životný príbeh

Symbols k uspokojení potřeb

- kabelka – vždy jí má u sebe - ženskost, identita
- šperky, oděvy – záleží jí na tom, jak vypadá a co má oblečené – sebeúcta, identita, status

Možné nevyřešené životné úlohy: ztráta domova, ztráta syna, ztráta zázemí, vývin identity

Shrnutí individuálního validačního střetnutí

Jméno validované osoby: Paní Marie

ve fázi I. zpracovávání (nedostatečně orientovaní/ často nešťastní)

Popis situace a průběhu validovania:

- Po předešlé domluvě jsem se sešla s uživatelkou paní Marií na jejím pokoji ke společnému rozhovoru.

Shrnutí individuálního validačního střetnutí

Zaklepala jsem na dveře pokoje paní Marie a vešla.

PV: „Dobrý den, paní Maruško můžu na chvíli, neruším?“

Pani Marie přikývla a podívala se na mně.

PV: „Můžu si sednout?“

Posadila jsem se ke stolu, kde už mněla paní Marie zalitou kávu. Nevěděla jsem jak začít, proto začínám takhle:

Shrnutí individuálního validačního střetnutí

PV: „Jak se máte, Maruško?“ (*otvorená otázka*)

Podívala se na mě a bylo chvíli ticho.

Paní Marie: „Už mne to tady nebaví, všichni jsou na mne naštvaný.“

Vypadala rozzlobeně, posadila se vedle mě ke stolu a míchala kávu.

PV: „Už vás to tady nebaví, kdo je na vás naštvaný?“

(Preformulovanie, otvorená otázka)

Shrnutí individuálního validačního střetnutí

Paní Marie: „No všichni, sestry /pečovatelky/jsou na mně naštvaní a já nikomu nechci zle, jen jim /spolubydlícím/ chci pomoci.“

Míchala kávu a ze sáčku si vyndávala loupák.

PV: „Co se děje, stalo se něco?“ (otvorená otázka)

Shrnutí individuálního validačního střetnutí

Paní Marie: „Víte, v sobotu jsem vařila kávu a sestry mi řekly, že se mám starat o sebe a ne o ostatní.“

*Paní Marie o víkendu když já nejsem v práci, uvaří kávu i ostatním
spolubydlícím kdo chce.*

PV: „Já vím, že chcete pomáhat a já si toho vážím, příště by bylo ale dobré se těch sestřiček zeptat, jestli můžete i ostatním tu kávu uvařit, možná by vám s tím i pomohly. Oni to určitě tak nemyslely.“ **X**

Shrnutí individuálního validačního střetnutí

Paní Marie: „Ale myslely, zasedly si na mě.“

PV: „**Zasedli si na vás?**“ (preformulovanie)

Paní Marie: „No co jsem řekla, tehdy, jak mi tady všechno berou z pokoje, teď tady nikdo nesmí ani uklízečky.“

Nevěděla jsem, jak mám na toto reagovat, to je pořád dokola.

PV: „Paní Maruško, ale toto je opatření, aby se vám z pokoje neztrácely věci a aby nebyly zbytečné potíže, proto si ten pokoj i zamknete kdykoliv ho opouštíte.“ **X**

Shrnutí individuálního validačního střetnutí

PV: „Pani Maruško a stává se vám často, že vaše věci nejsou na svém místě?“ (polarita)

Pani Marie se odmlčela, jakoby uvažovala co říct a hleděla na stůl, u kterého seděla.

Pani Marie: „Ale stejně mi pobrali sladkosti, však ať si vezmou, já mám dost.“

PV: „Kdo si vezme, oni, kdo oni?“ (otevrené otázky)

Pani Marie: „No ten kdo tady chodí, však sestry/pečovatelky/ mají taky klíče.“

Shrnutí individuálního validačního střetnutí

PV: „Paní Maruško, řekla jsem vám k tomu, co jsem mohla, je mi líto, že některé věci se nenajdou, ale i mně se to stává, že něco uklidím na jiné místo a pak to hledám.“ X

Paní Marie se odmlčela, dopila kávu, ale všimla jsem si, jak mně pečlivě sleduje, každý můj pohyb.

Shrnutí individuálního validačního střetnutí

Pani Marie: „Asi mi to už těž pořádně nemyslí a taky začínám špatně vidět.“

PV: „Zdá se vám, že se vám horší zdraví? (preformulovanie)

Pani Marie: „Hlavně ty oči už nic nepřečtu.“

PV: „Bolí vás oči, nevidíte a brýle máte?“ **X**

Pani Marie: „Brýle mám, ale mi nepomáhají, to bude tou cukrovkou.“

PV: „Na oční kontroly chodíte?“ **X**

Shrnutí individuálního validačního střetnutí

Pani Marie: „Už jsem dlouho nebyla.“

PV: „Nechcete se teda domluvit z vnučkou ať s vámi zajde na oční.“ **X**

Pani Marie se odmlčela, jakoby přemýšlela a pak řekla:

Pani Marie: „Já si zajdu tady k naší doktorce a uvidím, co řekne.“

PV: „To je dobrý nápad Maruško, nechte si poradit.“ **X**

Už jsem chtěla odejít, ale paní Marie se mne ještě zastavila, zeptala se:

Pani Marie: „No a dnes jste si nevšimla, ani jsem neseseděla u stolu
s ostatními u zpráviček.“

Shrnutí individuálního validačního střetnutí

PV: „Všimla jsem si, asi tam nebylo místo – omlouvám se zato.“ X

(nechystala jsem uživatele ke správám, mněla jsem jinou práci, jinak to dělám já, vím kde kdo sedí)

Potřebovala jsem tento rozhovor ukončit, chápala jsem ji, ale nechtěla jsem už dále vést hovor na toto téma, po ránu bylo toho na mně moc, paní Marie by to pořád opakovala dokola, zdálo se mi, že jsem tam byla strašně dlouho.

Shrnutí individuálního validačního střetnutí

PV: „Paní Maruško, prosím vás, teď mě omluvte, musím se vrátit k ostatním. Můžu se zastavit odpoledne po obědě, tak kolem 13 :00 hod. promluvíme si spolu. Dnes dopoledne máme ještě povídání a trénink paměti s aktivizační, budu ráda, když přijdete.“ **X**

Rozloučila jsem se a odešla. Paní Marie dopoledne přišla a společně s ostatními trénovala paměť.

Vyjadrené a nezachytené potreby

- už za mnou nikdo nechodí
- prídu a jenom sladkosti si vemou
- ani u stolu jsem nesesedela

= uspokojovať potrebu nebyť sám

- nevidím
- nič nepřečtu

=vyrovnávanie sa so starnutím a stratou schopností

- Já si zajdu k naší doktorce
- Já mám dost ať si vemou

= autonómia

Shrnutí individuálního validačního střetnutí č. 6

Zaklepala jsem na dveře pokoje paní Marie a vešla.

PV: „Dobré odpoledne, paní Maruško můžu na chvíli, neruším?“

Pani Marie: „Jen pojdte dál, sestřičko, posadte se.“

PV: „Jak se dnes máte?“

Pani Marie: „Měla jsem návštěvu.“

PV: „Měla jste návštěvu? Mám přijít jindy, nejste unavená?“

(preformulovanie)

Shrnutí individuálního validačního střetnutí č. 6

Pani Marie: „Ne, ne, jen se posadíte, byla za mnou moje sestra.“

PV: „Byla za Vámi vaše sestra?“ (preformulovanie)

Pani Marie: „Byla ta mladší, víte ta, co bydlí tady přes dolinu, viděli jsme se včera.“

PV: „Viděli jste se včera?“ (preformulovanie)

Pani Marie: „Byli jsme spolu na mši v Bludovicích.“

Shrnutí individuálního validačního střetnutí č. 6

PV: „Byli jste spolu na mši?“ (preformulovanie)

Pani Marie: „Byli, víte i vnučka s dcerou, všichni společně po dlouhé době.

Lenka (vnučka) s námi pojezdila hřbitovy, byli jsme v Karviné,

Bludovicích, Suché i tady v Havířově. Byla jsem moc ráda.“

PV: „Je důležité paní Maruško, aby rodina byla spolu i dušičky, je doba
kdy se rodina setkává.“

(preformulovanie)

Pani Marie: „Jo je, udělala mi tím radost.“

Shrnutí individuálního validačního střetnutí č.6

Paní Marie se na chvíli odmlčela, seděla spokojeně, ruce měla položené v klíně, nechala jsem ji odpočívat a po chvíli jsem se ji zeptala.

PV: „Na co myslíte, paní Maruško?“ (otvorená otázka)

Pani Marie: „Za chvílí budu mít narozeniny, bude mi 91 let, podívejte se na mě, jak jsem zestárla, za ty 2 roky co tady bydlím.“

PV: „Zestárla jste, co tady bydlíte?“ (preformulovanie)

Pani Marie: „No zestárla jsem, mám už hodně vrásek.“

PV: „Hodně vrásek?“ (preformulovanie)

Shrnutí individuálního validačního střetnutí č.6

Pani Marie: „No diť se na mně podívejte...“ – *odmlčela se* – „...a víte,
sestřičko proč to tak je?“

*Nereagovala jsem, nevěděla jak, jen jsem ticho a s úžasem hleděla na paní
Marušku, která pokračovala:*

Pani Marie: „Vidím kolem sebe jen samé staré a nemocné lidi, proto.“

Chvíli bylo zase ticho, co teď s tím.

PV: „Pani Maruško, co je pro Vás tady nejtěžší?“ (polarita, extrém)

Pani Marie: „Že tady musím být.“

Shrnutí individuálního validačního střetnutí č.6

PV: „Že tady musíte být?“ (preformulovanie)

Pani Marie: „Víte, sestřičko jsou to chudáci, všichni jsme chudáci a staří.“

PV: „Je to také zlé?“ (polarita, extrém)

Pani Marie po chvíli odpověděla: „ Nevím, už jsem si zvykla.“

PV: „Co Vám na těch lidech vadí, paní Maruško?“ (otevřená otázka)

Pani Marie: „Ta bezmocnost, vím, že zato oni nemůžou, jsou nemocní, je potřeba se o ně starat.“

Shrnutí individuálního validačního střetnutí č.6

PV: „Paní Maruško, je důležité, aby si lidi navzájem pomáhali.“

Pani Marie: „Já jsem byla tak vychovaná, nemůžu si je nevšímat, když potřebuje někdo pomoc, tak mu pomůžu.“

PV: „Bylo vždycky pro Vás důležité pomáhat lidem?“ (polarita)

Pani Marie: „Bylo, to mám po své mamince.“

PV: „Byla jste k tomu vedena od mala?“ (preformulovanie)

Pani Marie: „Maminka mi vždycky říkala – Maruško, neboj se roboty, ty jsi šikovná a ty se ve světě neztratíš, a já už taková jsem.“

Shrnutí individuálního validačního střetnutí č.6

PV: „To je důležité paní Maruško, být potřebný a užitečný je dnes vzácnost.
Jsem ráda, že jste tady s námi, máte ještě rodinu, která se o Vás zajímá,
navštěvují Vás vaše skvělé sestry“. *Odmlčela jsem se*

Pani Marie: „To mám, máte pravdu.“

PV: „Paní Maruško, děkuji Vám za pěkné-odpoledne, můžu se ještě za Vámi
zastavit?“

Pani Marie: „Přijďte kdykoliv.“

PV: „Děkuji, přeji Vám hezký zbytek dne, nashledanou.“

Shrnutí individuálního validačního střetnutí č. 6

- Měla jste návštěvu
- Byla za Vámi vaše sestra
- Viděli jste se včera
- Všichni společně, je důležité, aby rodina byla spolu

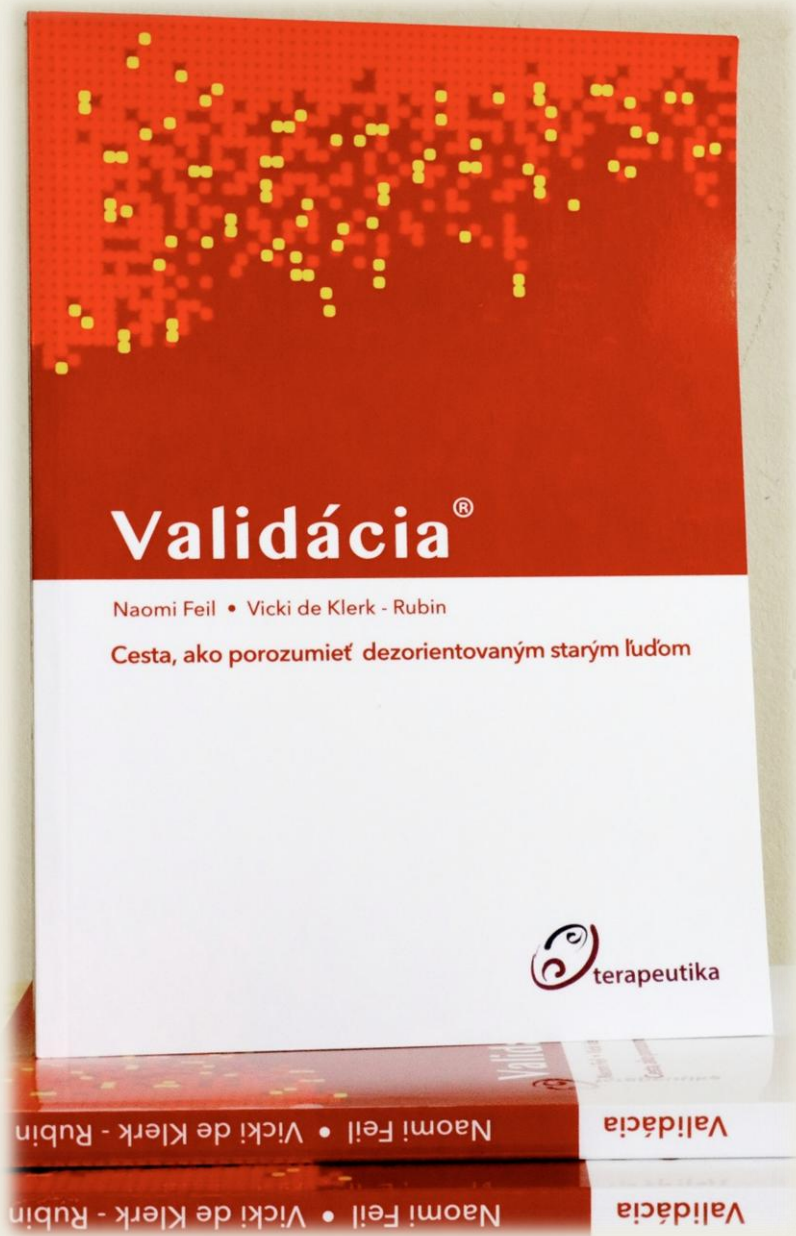
**uspokojovat potřebu
nebyť sám**

- Zestárla jste, co tady bydlíte
- Hodně vrásek
- co je pro Vás tady nejtěžší
- Že tady musíte být
- Je to také zlé
- Co Vám na těch lidech vadí

**vyrovnávanie sa so
starnutím a stratou
schopností**

- Je důležité, aby si lidi navzájem pomáhali
- Bylo vždycky pro Vás důležité pomáhat lidem
- Byla jste k tomu vedena od mala
- Být potřebný a užitečný

**Autonómia, potreba
užitočnosti**

www.terapeutika.sk

Zvládnite vlastné starnutie!

**Naučte sa prijímať vzostupy a pády života
a hľadať nové cesty,
ak tie staré viedli do slepej uličky.**

ak tie staré viedli do slepej uličky.

Ďakujem za pozornosť.

www.alzheimer-validacia.sk